

20242484371

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

□□□

Врз основа на член 427 став (1) и член 438 алинеја 9), а во врска со член 189 став (6) од Законот за финансиски инструменти (“Службен весник на Република Северна Македонија” бр.66/2024) Комисијата за хартии од вредност на Република Северна Македонија на седницата одржана на ден 29.11.2024 година донесе

ПРАВИЛНИК¹ ЗА НАЧИН НА СКЛУЧУВАЊЕ И СОДРЖИНА НА ДОГОВОР ПОМЕЃУ ПАЗАРЕН ОПЕРАТОР И ИНВЕСТИЦИСКО ДРУШТВО-ПОДДРЖУВАЧ НА ЛИКВИДНОСТ НА РЕГУЛИРАН ПАЗАР

Општи одредби

Член 1

(1) Со Правилникот за начин на склучување и содржина на договор помеѓу пазарен оператор и инвестициски друштва- поддржувачи на ликвидност на регулиран пазар (во понатамошниот текст: Правилник), се уредува постапката на склучување и содржината на договорите кои пазарниот оператор е должен да ги склучи во писмена форма со сите инвестициски друштва кои спроведуваат стратегија на поддржувачи на пазар (во понатамошниот текст: поддржувачи на пазарот (маркет мејкери-market makers) на регулираниот пазар во согласност со барањата од Законот за финансиски инструменти (во понатамошниот текст: Законот) и со овој Правилник.

(2) Пазарниот оператор на регулиран пазар во зависност од природата и од обемот на тргување воспоставува план кој ќе обезбеди доволен број на инвестициски друштва кои ќе учествуваат во договорите од став (1) на овој член, со кој инвестициските друштва ќе бидат условени да објавуваат задолжителни понуди по конкурентски цени, заради обезбедување на ликвидност на пазарот на редовна и предвидлива основа.

(3) Пазарниот оператор е должен да врши надзор и да обезбеди исполнување на обврските кои произлегуваат од договорите од став (1) на овој член од страна на инвестициските друштва.

Поими

Член 2

(1) Поимите кои се употребуваат во овој Правилник го имаат следново значење:

1. „**Комисија**“ е Комисија за надзор на пазарот на капитал;
2. „**Закон**“ е Закон за финансиски инструменти;
3. „**Друштво**“ е инвестициско друштво, банка (кредитна институција) и друштво за управување со отворени и затворени инвестициски фондови со дозвола за работа за вршење на инвестициски услуги и активности пропишани во Законот;
4. „**Места за тргување**“ се регулиран пазар, мултилатерална платформа за тргување (МПТ) или организирана платформа за тргување (ОПТ);

¹Во овој Правилник се имплементирани одредбите од Делегираната Уредба на ЕУ 2017/578 од 13 Јуни 2016 за дополнување на Директивата 2014/65/EУ CELEX бр. 32017R0578.

5. „**Пазарен оператор**“ е субјект кој управува со местата за тргување;

6. „**Поддржувач на пазарот**“ (маркет мејкер-market maker) е лице кое континуирано настапува на финансиските пазари како лице кое има намера да тргува за сопствена сметка, така што купува и продава финансиски инструменти користејќи сопствени средства, по цени кои самостојно ги утврдува во рамки на актите на пазарниот оператор дефинирано во член 3 став (1) точка 42 од Законот;

7. „**Ликвиден пазар**“ или ликвидност на пазарот е пазар за финансиски инструменти или класа на финансиски инструменти, на кој има постојано подготвени продавачи и купувачи, а кој се оценува во согласност со следниве критериуми, земајќи ги предвид специфичните пазарни структури на конкретниот финансиски инструмент или на конкретната класа финансиски инструменти:

а) просечната зачестеност и обем на трансакции при низа на пазарни услови, имајќи ги предвид карактерот и животниот циклус на производите во рамки на одредена класа на финансиски инструменти;

(б) бројот и видот на учесници на пазарот, вклучувајќи сооднос на учесниците на пазарот и финансиските инструменти со кои се тргува;

(в) просечната големина на распонот на цени, ако е достапна.

(2) Сите други поими од овој Правилник го имаат истото значење како во Законот.

Обврска на инвестициските друштва за склучување договор на поддржувач на пазар со пазарниот оператор

Член 3

(1) Инвестициските друштва се должни да склучат договор со пазарниот оператор за одржување на пазарот во врска со финансиски инструмент или инструменти во рамките на кои ја спроведуваат стратегијата за одржување на ликвидност на регулираниот пазар со пазарниот оператор кој управува со тоа место или други места на тргување на кои се применува стратегијата, доколку при извршување на стратегијата за одржување на пазар, каде во текот на половина од деновите за тргување во рамки на еден месец при извршување на стратегијата:

1. објавуваат задолжителни истовремени понуди за продажба и купување на споредливи големини (обем/волумен) и конкуретски цени;

2. тргуваат за сопствена сметка со најмалку еден финансиски инструмент на едно место за тргување и притоа со тој финансиски инструмент се тргува најмалку 50% од часовите за тргување во еден трговски ден од континуираното тргување на тоа место за тргување, не вклучувајќи ги аукциите при отворање и затворање на пазарот.

(2) За целите на стратегијата од став (1) на овој член:

1. понудата на финансиските инструменти ќе се смета за задолжителна, кога вклучува налози и понуди кои во согласност со правилата на местото за тргување можат да се поврзат (мечираат) со соодветниот спротивен налог или понуда;

2. понудите ќе се сметаат за истовремени понуди и за купување и за продавање на финансиски инструменти, доколку се објавуваат на таков начин што и куповната и продажната цена се истовремено внесени во книгата на налози;

3. две понуди ќе се сметаат дека се споредливи по големина, доколку истите меѓусебно не се разликуваат во големината за повеќе од 50%;

4. понудите ќе се сметаат дека имаат конкуретски цени доколку се објават на утврденото максимално ниво или во рамки на максимално утврдениот распон меѓу

куповните и продажните цени утврдени од страна на местото за тргување и кои се однесуваат на секое инвестициско друштво кое со местото за тргување има потпишано договор за одржување на ликвидност на пазарот.

Содржина на договорот со поддржувач на пазарот

Член 4

(1) Содржината на задолжителниот писмен договор помеѓу пазарниот оператор и поддржувач на пазарот согласно член 189 став (1), освен обврските од член 189 став (3) од Законот, содржи најмалку и информации за:

1. финансискиот инструмент или инструментите опфатени со договорот;
2. минималните обврски кои инвестициското друштво треба да ги исполни во смисла на присутност, обем и распон на цените, а кои го вклучуваат најмалку утврденото во член 3 став (1) од овој Правилник;
3. доколку е соодветно, условите за применетиот систем за одржување на пазарот;
4. обврски на инвестициското друштво кои се однесуваат на повторно воспоставување на тргувањето по настанат прекин на истото поради зголемена волатилност на пазарот;
5. обврски на инвестициското друштво во однос на надзорот, усогласеноста и ревизијата кои му овозможуваат следење на сопствените активности како поддржувач на пазарот;
6. обврски за означување на налози дадени од страна на инвестициското друштво во системот за тргување дека се работи за задолжителни налози доставени на местото за тргување во согласност со договорот за одржување на пазарот, со цел да се овозможи разликување на овие налози од останатите налози;
7. обврски за водење на евиденција на задолжителните понуди и трансакции кои се однесуваат на активностите за поддржување на пазарот од страна на инвестициското друштво и кои јасно се разликуваат од другите активности на тргување, како и обврска таа евиденција по барање да се доставува до пазарниот оператор кој управува со местото за тргување и до Комисијата.

(2) Пазарните оператори кои управуваат со местата за тргување постојано вршат следење на инвестициските друштва во делот на исполнување и почитување на договорите за одржување на пазарот како поддржувачи на пазарот.

(3) Во согласност со договорот од став (1) на овој член, пазарниот оператор е должен да утврди обврски за поддржувачите на пазарот за поединечни акции или одредено портфолио на акции во замена за попустите кои им се дадени, имајќи ги предвид одредбите на член 193 став 3 на Законот.

Вонредни околности

Член 5

Обврските на инвестициското друштво за обезбедување на ликвидност на редовна и предвидлива основа, имајќи ги предвид одредбите од член 189 став (2) на Законот, не се применуваат при настапување на следните вонредни околности:

1. сериозно пазарно нарушување кое предизвикува активирање на механизмите од член 188 став (3) од Законот за поголем број финансиски инструменти или инструментите со кои се тргува на сегмент на тргување на местото на тргување на кое се применува обврската за склучување на договор за одржување на пазарот;
2. војна, синдикални протести, граѓански немири или кибернетичка саботажа (напад);
3. неуредни услови за тргување со кои е оневозможено одржување на правилно, уредно и транспарентно извршување на трансакциите и притоа има докази дека:

а. ефикасноста на местото за тргување е значително нарушена под влијание на одложувањата и прекините;

б. постојат поголем број на погрешни налози или трансакции;

в. местото на тргување нема доволно капацитет да ги нуди/дава своите услуги.

4. инвестициското друштво не може ефикасно да управува со ризикот поради некоја од следните причини:

а. технолошки потешкотии, вклучувајќи проблеми со протоколот и размената на податоци или друг систем кој е од важност за спроведување на стратегијата за одржување на пазарот;

б. потешкотии во управување со ризикот кои се однесуваат на одржување на адекватноста на капиталот, утврдување на покриеноста со маргина и пристапот до системите за порамнување/утврдување на трансакциите;

в. неможност за заштита на позиција (хеџирање) заради забрана за кратки продажби (short sales).

5. во случај на несопственички инструменти, за времетраењето на прекинет на обврските за објавување на податоци за трансакциите, согласно член 240 од Законот.

Утврдување на вонредни околности

Член 6

(1) Местата за тргување со кои управува пазарниот оператор имајќи ги предвид и одредбите од член 187 од Законот, јавно објавуваат настанување на вонредни околности опишани во член 5 од овој Правилник, и веднаш штом е тоа технички возможно објавуваат кога по престанување на вонредните околности повторно се воспоставува вообичаеното тргување.

(2) Пазарниот оператор кој управува со местата за тргување утврдува јасни постапки за повторно воспоставување вообичаено тргување по престанување на вонредните околности, вклучувајќи и временски рок, при што утврдените постапки јавно се објавуваат и се достапни на јавноста.

(3) Пазарниот оператор кој управува со местата за тргување нема да го продолжи прогласувањето на вонредни околности за период после завршување (или затворање) на тргувањето освен кога е тоа неопходно во ситуации наведени во член 5 став 1 точка 2, 3 и 5 од овој Правилник.

Минимални обврски во поглед на системот за одржување на пазарот и соодветни стимулации

Член 7

(1) Пазарниот оператор е должен во системот за одржување на пазарот на тоа место на тргување да ги утврди сите стимулации во смисла на попусти и други олеснувања, кои пазарниот оператор му ги дава на инвестициското друштво како би се овозможила ликвидност на редовна и предвидлива основа и доколку е потребно, сите други права кои произлегуваат од договорот од член 4 од овој Правилник.

(2) Барањата кои инвестициското друштво треба да ги исполни во смисла на присутност, обем и распон на цени за да оствари право на стимулации од став (1) на овој член ги утврдува пазарниот оператор и тоа:

1. при вообичаени услови за тргување, доколку тоа место за тргување нуди стимулации во тие услови;

2. при настанати услови на нарушување на пазарот, имајќи ги предвид дополнителните ризици кои може да настанат во тие околности.

(3) Пазарниот оператор кој управува со тоа место за тргување утврдува параметри за идентификување на условите за нарушување на пазарот, во смисла на значителни

краткорочни промени во цената и обемот на финансиските инструменти со кои се тргува. Местата за тргување, повторното воспоставување на тргувањето по настанат прекин поради сериозно пазарно нарушување, ги земаат во предвид условите поради кои настанало пазарното нарушување.

(4) Пазарниот оператор кој управува со тоа место за тргување, во системот за одржување на пазарот може да предвиди дека стимулациите од став (1) на овој член се одобруваат само на учесникот или учесниците кои ќе остварат најдобар резултат.

(5) Пазарниот оператор во своите системи за одржување на пазарот дозволува еднакви стимулации на сите учесници кои остваруваат еднакви резултати во смисла на присутност, големина и опсег на цена.

(6) Пазарниот оператор не го ограничува бројот на учесниците во системот на одржување на пазарот, односно во зависност од природата и од обемот на тргување на регулираниот пазар, пазарниот оператор мора да воспостави план кој ќе обезбеди доволен број на инвестициски друштва да учествуваат во системот, но стимулациите кои се однесуваат на тој систем може да го ограничи само на оние инвестициски друштва кои ги достигнале однапред утврдените прагови.

Коректен и недискриминирачки системи за одржување на пазарот

Член 8

(1) Пазарниот оператор на својата интернет страница ги објавува условите на системот за одржување на пазарот, односно на тоа место за тргување со кое управува, називите на друштвата кои потпишале договор за одржување на пазарот (ликвидност) во рамките на секој од тие системи и финансиските инструменти опфатени со тие договори.

(2) Пазарниот оператор за сите промени на условите на системите за одржување на пазарот ги известува учесниците на тие системи најмалку 30 дена пред почетокот на нивната примена.

(3) Пазарниот оператор кој управува со местото за тргување во своите системи за одржување на пазарот (ликвидност) дозволува еднакви стимулации на сите учесници кои остваруваат еднакви резултати во смисла на присутност, обем и опсег на цена.

(4) Пазарниот оператор кој управува со местото за тргување не го ограничува бројот на учесниците во системот на одржување на пазарот (ликвидност), туку со пристапот кон стимулациите вклучени во системот истите се ограничуваат на правните лица кои ги достигнале однапред утврдените прагови.

(5) Пазарниот оператор е должен да врши надзор и да обезбеди исполнување на обврските кои произлегуваат од договорот од член 4 од овој Правилник од страна на инвестициските друштва.

(6) Пазарниот оператор ги известува сите учесници во системот за одржување на пазарот (ликвидност) преку достапни канали за информирање за постоење на услови кои се однесуваат на пазарни нарушувања на тоа место на тргување.

Преодни и завршни одредби

Член 9

Овој Правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе се применува од денот на започнување на примената на Законот за финансиски инструменти (Службен весник на Република Северна Македонија број 66/2024).

Скопје

Претседател,
м-р **Нора Алити**, с.р.